

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Jámbor Áron

Cím: **A budapesti tudományegyetem**

földtani tanszékeinek százados története

Forrás:

Tudományegyetem

1954. IV. 28.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy:

378

Hely:

Idő:

"1848/1954"

Személy:

Helyszám:

Kö. Vadász Elemérnek, egyetemünk professzorának jelent meg hasonló című cikke a természettudományi kar 1952—53-as évkönyvében.

A cikk a tágabb értelemben vett földtani tanszékek munkájának értékelésével és a tanszékek vezetőinek érdemeivel, illetve hibáival foglalkozik. Így természetesen érinti a tanszékek létrejöttének körülményeit is. A vezetők munkájának megítélésében „Zsinórmértékül azt tekintjük, hogy a maguk idejében mit tettek a szaknevelés és a tudományművelés terén” — írja Vadász professzor.

Ilyen szempontok szerint több fejlődési szakaszt lehet megkülönböztetni a mai napig.

Az első szakasz az egyetem nagyszombati működésének idejére esik. Itt „*historia naturalista specialis*” néven adták le a mai földtan távoli őseinek tekinthető, egyelőre még kizárólag leíró jellegű tudományt. Ennek oktatása is teljesen alá volt vetve az egyetem klerikális, haladást gátló szellemének.

Azonban ebben az időben nagy ásványtani anyag gyűlt össze itt, amit később Szabó József példamutatóan rendezett.

A második szakasz az 1848-as forradalommal kezdődik. 1849—1850-ben alakult meg az ásványtani tanszék, amelyet Szabó József vezet, egyelőre helyettesi minőségben.

Azonban 1855-ben kénytelen otthagyni a tanszéket, mert a Habsburgok németesítő politikájuk értelmében egy bécsi tanárt, Peters Károlyt neveztek ki a tanszék vezetőjének. Azonban Peters nem volt csupán „engedelmes eszköze” a bécsi kormánynak, hanem méltó folytatója volt Szabó tanszék-alapító munkájának.

Szabó József 1861-ben került vissza a tanszékre és most már haláláig folytathatta 1849-ben megkezdett munkásságát. Az ő munkássága alatt az ásványtani tanszék európai színvonalra és hírnévre tett szert. Szabó József munkásságával iskolát teremtett. Az ő általa alapított tanszékből vált ki később (1882-ben) az őslénytani, amely a második ilyen intézet volt Európában. Vezetője Hantken Miksa lett.

Hantken működése nem kizárólagosan őslénytani, hanem általában rétegtani-őslénytani jellegű. Munkássága példamutató volt és a gyakorlattal mindig szoros kapcsolatban maradt.

A két professzor, Szabó és Hantken körülbelül egyidőben haltak meg. Ekkor átszervezték az intézeteket. Földtan-őslénytani és ásvány-kőzettani intézet, illetve tanszék alakult. Az ásvány-kőzettani intézet vezetője Krenner J. Sándor, míg a földtan-őslénytani tanszéké Szabó legjobb tanítványa, Koch Antal lett.

Krenner J. működése alatt az intézet fejlődése megakadt. A helyzet Mauritz Béla 1914-től való működése alatt javult. Növekedett az intézet felszerelése és emelkedett az oktatás színvonala is.

A földtan-őslénytani tanszéken Koch Antal működése alatt az oktatás színvonala és maga a tudomány is sokat fejlődött. Koch Antal szemelvésen szervezte meg az intézet gyűjteményét is. Ezután 3 évig Lörenthey Imre került az újból visszaállított őslénytani tanszékre. Rövid működési ideje miatt komoly oktatási munkát nem tudott végezni.

A Tanácsköztársaság illetékes népbiztossága utána Vadász Elemér adiunktust nevezte ki a tanszékre rendes tanárnak, de a reakciós Horthy-uralom ezt a kinevezést megsemmisítette.

Ezután Papp Károly kinevezése után általános hanyatlás állt be a földtani tanszék munkájába. Ezért nemcsak Papp hivatás nélküli munkája, hanem a Horthy-rendszer reakciós oktatási politikája is felelős. Ebben az időben az őslénytani tanszéket be sem töltötték az erősen érvényesülő egyházi befolyás miatt.

A geológus oktatásban Vadász Elemér, Telegdi Róth Károly és 1950 óta Szádeczky Kardoss Elemér működésével új szakasz nyílt a tanszékek történetében és a geológus oktatásban is.

Láthatjuk, hogy az évszázados fejlődés eredményei kiváló tanszemélyzet és nagyrészt jól felszerelt intézetek. Nem hallgathatjuk el azt sem, hogy ennek a fejlődésnek nagy része esik az utolsó kilenc évre.

Nekünk, hallgatóknak, az a kötelességünk, hogy az adott tanulási lehetőségeket teljes mértékben kihasználjuk. Így eleget teszünk a velünk szemben támasztott követelményeknek.

Jámbor Áron
III. éves geol. hallgató